

Vlaanderen
is cultuureducatie

Match je werking met het onderwijs

DEPARTEMENT
CULTUUR, JEUGD & MEDIA

vlaanderen.be/cjm

INHOUDSTAFEL

Inleiding	3
7 obstakels voor leraren voor ze met een cultuurpartner in zee gaan	4
Wat leer je uit tips van leraren voor leraren?	6
Hoe bereid je een samenwerking met een school voor?	10
Aanvankelijk: dit vraag ik aan de school	12
Succesvol adverteren op cultuurkuur.be	14
Het ABC van scholen	16
Zo kiezen scholen een cultuurpartner	19
Een breder perspectief: cultuur in alle vakken	21

Inleiding

Cultuurorganisaties en scholen werken bijna dagelijks samen. Denk maar aan

- schoolvoorstellingen,
- workshops,
- lezingen van auteurs,
- rondleidingen in musea,
- bezoeken aan ateliers, enz.

Die samenwerking biedt ontegensprekelijk een meerwaarde voor het onderwijs want op die manier krijgen leerlingen niet alleen les over cultuur, maar komen ze er rechtstreeks mee in contact. Anderzijds werken cultuurorganisaties graag met scholen samen omdat ze via die weg heel veel kinderen en jongeren uit alle lagen van de bevolking kunnen bereiken.

Maar hoe begin je eraan? En hoe kun je je bestaande praktijk verbeteren? De cel Cultuureducatie van het Departement Cultuur, Jeugd en Media liet het onderzoeken. Dat gebeurde op basis van een mini-gebruikersonderzoek van cultuurkuur.be en gesprekken met leerkrachten en cultuurorganisaties. Veerle Vanbuel ging met het resultaat daarvan aan de slag en zette een aantal tips op papier. Tot slot kadert Gerhard Jäger, geestelijke vader van Art Basics for Children, dit in het bredere perspectief van 'cultuur in alle vakken'.

7 obstakels voor leraren voor ze met een cultuurpartner in zee gaan

We willen graag dat leraren en scholen vaker met ons samenwerken voor cultuur-educatieve activiteiten en projecten. Wat houdt hen tegen? In gesprekken met leraren komen deze 7 hordes bovendien.

1 Leraren vinden het aanbod niet... En als ze je aanbod vinden, willen ze concrete info over wat je doet en tegen welke prijs. Geen onduidelijkheden dus, want dan haken ze af.

2 ... of ze ervaren net keuzestress. Het aanbod op bijvoorbeeld cultuurkuur.be is groot. Maar hoe weet je of iets goed is? Goede recensies van andere leraren kunnen hen over de streep trekken. Enthousiaste verhalen van andere scholen ook.

3 Er zit nog rek op hun kennis over cultuureducatie. Veel leraren weten niet meteen wat cultuurpartners te bieden hebben. Ze hebben geen idee van de mogelijkheden, van de meerwaarde van muzisch werken voor bijvoorbeeld het groepsgevoel in hun klas. Vaak kennen ze ook cultuurkuur.be nog te weinig.

4 De prijs is struikelblok nummer 1. Door de maximumfactuur die scholen opgelegd wordt, is de prijs voor de gids, het vervoer, de toegang vaak dé reden om thuis te blijven. Leraren durven of willen niet meer *bedelen* bij de directie of het oudercomité. Zeker niet als ze weten dat die liever in pakweg ICT investeert.

5 De poespas is er te veel aan. Sommige leraren kijken op tegen het extra werk: subsidies aanvragen, de turnzaal reserveren, geld ophalen, vervanging zoeken, collega's overtuigen om een lesuur af te staan. Als ze iets cultureels plannen, kiezen ze daarom vaak voor dingen die hen vertrouwd zijn en die ze bijna op automatische piloot doen. Het lijkt hen veel extra werk bovenop hun al volle agenda.

6 Soms zijn leraren bang van een onbekende omgeving. Naar Brussel met de trein? Dat is onbekend terrein. Wat als we verloren lopen met de klas? Kunnen we er wel veilig op straat lopen met de leerlingen?

7 Leraren hebben heel veel andere dingen aan hun hoofd. Lukt het niet met taal en rekenen, dan verschuiven ze het muzische al gauw naar een latere datum. Hebben ze veel ander werk, dan vervallen ze al snel in wat ze altijd doen of in iets waar ze zich sterk in voelen.

Wat leer je uit tips van leraren voor leraren?

Op cultuurkuur.be vinden leraren een pak inspirerende praktijkvoorbeelden. Die tonen hoe scholen met een cultuurpartner veel moois bereiken. Leraren geven er elkaar ook tips. Wat leer je daar als cultuurorganisatie uit? We vroegen het aan 3 ervaren rotten.

1 De leraar over professionalisering: “Ben je niet zo vaardig in een kunstvorm, laat je dan ondersteunen door experts. Zo leer je als leerkracht ook zelf dingen bij die je in je latere lessen kan toepassen.”

.....
“We komen niet alleen voor de leerlingen naar de scholen”, zegt Lieve Claes van Artforum/Urban Woorden. “Niet vaardig zijn in een kunstvorm, mag voor een leraar geen drempel zijn.” Speel daarom in je communicatie naar scholen niet alleen in op de ervaring voor de leerling. Zet ook de professionalisering van de leraar in de verf.
.....

2 Over een goede voorbereiding: “Spreek vooraf alles door. Hoe zien we het? Hoe organiseren we alles? Welke stappen zijn er in het proces voorzien? Welke creatieve technieken komen aan bod? Zal het werk van leerlingen verbeterd worden?”

.....
Het kan wel eens botsen tussen de leraar die moet leren loslaten en de kunstenaar die soms ver gaat in zijn experiment. Hoe beter jullie vooraf communiceren en elkaar leren kennen, hoe beter de samenwerking achteraf zal scoren. Tijl Bossuyt van De Veerman noemt dat de vrijageperiode: “Leg in zo’n voortraject al je elementen op tafel, zorg dat ze discussieerbaar zijn. Heb geen schrik om dat vraagproces stevig aan te pakken. Neem er je tijd voor en tast goed de vraag en de doelen van de school af.”
.....

3 Over zelf actief mee doen: “Duik zelf mee in het project. Pak een potlood vast, dans, neem actief deel. Zo leer je zelf bij en voel je een connectie met je leerlingen.”

.....
Tom Goris (MUSE-Belgium): “Als een leraar een actieve rol opneemt, dan verhoogt dat de slaagkansen van het project met de helft. Die rol bespreken is belangrijker dan bespreken wat je zal doen. Wil de leraar achteraan in de klas verbeteren? Dan zit je met een probleem.” Stimuleer leraren dus om zo veel mogelijk zelf mee te doen, als co-teacher of als leerling tussen de leerlingen.
.....

4 Over durven loslaten: “Het is verleidelijk om veel controle te willen houden, maar het loont om een cultuurorganisatie net veel ruimte te geven. Stuur niet meteen bij van zodra iets anders verloopt dan gepland. Wie weet komt er iets heel moois uit.”

.....
“Scholen werken doelgerichter en minder in informele leerprocessen dan wij”, zegt Tijn Bossuyt. “Ze hebben de neiging om alles in stukjes te verdelen, maar dat maakt het moeilijk om een proces op gang te brengen. Wij bewaken dat we niet afwijken van wat we afgesproken hebben, de school bewaakt de grootte van de stappen die ze zet. Die zijn soms kleiner dan we zouden willen. Dat is misschien spijtig, maar we willen hen vooral achterlaten met het gevoel van ‘Dit hebben we gekund, dit was op onze maat.’” Het grote kader en het doel ligt dus vast, de weg ernaartoe niet.
.....

5 Over de tandem leraar – kunstenaar: “Als leraar ken je de context het best: je weet hoe je school en de leerlingen in elkaar zitten, wat ze nodig hebben om iets onder de knie te krijgen. Die pedagogische expertise helpt om het artistieke luik maximaal tot zijn recht te laten komen.”

.....
De leraar is een goed klankbord. “Er moet een match tussen leraar en kunstenaar zijn”, vindt Tijn Bossuyt. Daarom neemt hij de kunstenaar mee naar de voorbesprekingen en wonen ze vooraf al eens een les bij. Het zou ook kunnen dat de leraar het atelier bezoekt. Bespreek best ook vooraf hoe jullie elkaar ondersteunen. Wil je niet te veel weten over leerlingen, net om onbevangen aan het project te kunnen starten? Stoort een autoritaire leraar het creatief proces? Zeg het. Vindt de leraar het moeilijk om nadien weer alle leerlingen in stilte maaltafels te laten oefenen? “Creëer dan een duidelijke intro en outro”, tipt Tom Goris. “Eigenlijk draait alles gewoon om menselijkheid. En vertrouwen.”
.....

6 Over de koppeling met leerdoelen: “Koppel je leerdoelen en ook andere lessen aan het project. Zo maak je het rijker. Je bereikt immers veel vaardigheden en doelen tijdens een creatief project.”

.....
MUS-E beklemtoont in scholen dat de inhoud van een project niet zo belangrijk is. “De dynamiek, de verbinding in de klas, die staat voorop.” Door mee te denken over doelen, sleutelcompetenties, win je wel goodwill bij een leraar. Maar als een school te nadrukkelijk alleen maar vanuit eindtermen denkt, dan wekt dat volgens Tijn Bossuyt huiver op: “Scholen moeten ook oog hebben voor het informele leren. Spreek daarom met elkaar de doelstellingen uit. Dan kan je als cultuureducator zeggen: ‘Die kansen zitten er bij mij in.’ Zonder garanties te geven. Want ook het formelere leren biedt geen garantie op resultaat.”
.....

7 Over lokaal en duurzaam werken: “Het is een voordeel als de externe partner met wie je samenwerkt de context en de omgeving van de school goed kent. Lokale partners kunnen je in contact brengen met nieuwe, interessante adressen in de buurt.”

.....

De duurzaamheid verhogen, het is een stokpaardje van Artforum/Urban Woorden. Lieve Claes: “Met de hulp van een lokaal netwerk, van kunstzinnige ouders of door letterlijk dingen achter te laten zoals een schets- of een dagboek hopen we dat het proces zich verder zet.” Durf de scholen in je buurt ook proactief aan te spreken met een voorstel. Of leg contacten met andere lokale aanbieders en leer elkaar kennen.

.....

8 Over te strakke lessenroosters: “Zorg voor manoeuvreerruimte in het lessenrooster. Sessies van 50 minuten zijn zelden geschikt voor een externe kunstenaar. Voor die uitgekapt is en uitgelegd heeft wat er zal gebeuren, is het uur al om.”

.....

Vooraf in aso-scholen is het strikte lessenrooster nog een groot obstakel. Daar bots je gemakkelijk op het echte vakdenken. Meer dan 1 vak erbij betrekken, kan een oplossing zijn. “Als je 3 of 4 leraren mee hebt, ben je vertrokken. In de beroeps- en technische richtingen is er meer mogelijk door de praktijkvakken en ateliers,” zegt Lieve Claes.

.....

9 Over de impact: “Ons cultuurproject liet andere talenten van leerlingen naar boven komen waarvoor in een gewone les weinig ruimte is. Ik ging met andere ogen naar sommige kinderen kijken en zag hen soms tegen de verwachtingen in echt genieten.”

.....

Cultuur op school laat alle kinderen en jongeren kennismaken met cultuur, ongeacht de thuissituatie. Dat kan in klasgroepen en bij leerlingen heel wat teweeg brengen. Of zoals Tom Goris het zegt: “We brengen zuurstof, inspiratie, een andere manier van werken, wat relativering in de scholen. Het belangrijkste daarbij is het charisma van de kunstenaar. Je zijn als mens, je zetten in die context en daarmee iets anders kunnen doen dan de leraar.” “We moeten kinderen en jongeren versterken in wie ze zijn. Ze moeten beseffen dat ze de moeite waard zijn”, zegt Lieve Claes. “Jongeren vertrouwen je niet direct. Dat is oké. Het is voor hen niet altijd gemakkelijk om iets over een thema te zeggen. Via artistieke weg lukt het soms wel.”

.....

Hoe bereid je een samenwerking met een school voor?

Werk je met een school samen aan een groter project? Dan is de vrijageperiode, zoals Tijn Bossuyt van De Veerman het noemt, erg belangrijk. Deze 3 stappen zijn een handige leidraad voor de voorbereiding.

STAP 1

Breng elk je eigen **noden en verwachtingen** in kaart. Denk na over:

- Waarom willen we samenwerken? Welke doelen stellen we voorop?
- Wat zijn onze noden?
- Welke muzische domeinen willen we aanspreken?
- Wat verwachten we van een samenwerking?

STAP 2

Plan een **verkennend gesprek**. Spreek duidelijk jullie concrete wensen, noden en doelen uit. Alleen zo kan een samenwerking slagen. [Deze lijst met vragen](#) helpt je om geen onderwerp te vergeten.

STAP 3

Willen jullie er beiden voor gaan? Start dan met **de praktische kant**: de timing, de prijs (zijn er subsidies mogelijk?), het vervoer... Tip: check bij [dynamoOPWEG](#) of je gebruik kan maken van gratis busvervoer.

Zo doet De Veerman het:

Tijn Bossuyt: "Scholen grossieren in vaagheid als ze ons bellen. Meestal willen ze een kunstproject. Of ze willen iets groots neerzetten voor het einde van het jaar. Dan proberen we te achterhalen wat hun echte bezorgdheid is, de droom waar ze naartoe willen. Die moeten we er soms echt uit peuteren. We leggen hen onze manier van werken goed uit. **We beklemtonen dat ze zelf niet minder werk zullen hebben als ze met ons in zee gaan.** Zij formuleren hun doelstellingen, wij de onze naar wat we gehoord hebben. Die leggen we na een paar weken naast elkaar en dan kijken we of we samen verder gaan of niet."

"Dan komt het kostenplaatje erbij. Hoe kan het gefinancierd worden? Daar zoeken we in mee, want het is het grootste struikelblok. En dan pas beginnen we met de concrete planning van het project. Dat hele aanloopproces noem ik de vrijageperiode. Neem er je tijd voor. Het maakt 50% van je traject uit. Wij vragen ook of we de school eens mogen zien, in de klassen mogen rondlopen om de cultuur van die school op te snuiven. Waarom? Als je bruusk inbreekt op een cultuur, komt dat niet goed. **Er moet een match zijn.**"

Aanvinklijst: dit vraag ik aan de school

Aanvinklijst: dit vraag ik aan de school

Wat vraag je allemaal als je met een school een mogelijke samenwerking voor een langer traject bespreekt? Vink de vragen aan die je niet wil vergeten.

- Hoe werkt de school al rond het muzische? Wat is haar visie daarop?
- Welke droom heeft de school? Wat wil ze met het project bereiken?
- Welke expertise verwacht de school van ons?
- Welke doelgroep heeft de school voor ogen? Hoeveel leerlingen zijn erbij betrokken?
- Hoe plannen we het project concreet in het week- en jaarrooster in?
- Waar zullen de lessen, het project, de voorstelling plaatsvinden?
- Hoe en wanneer overleggen we?
- Hoe zullen we (tussentijds) evalueren?
- Wat verwachten we van leraren van de school (observeren, participeren, co-teachen)?
- Wat leerde de school uit eerdere ervaringen met cultuurpartners?
- Welke leerdoelen stelt de school voorop?
- Verwacht de school een concrete planning van ons? Een handelingsplan?
- Welke kansen zijn er om de ouders te betrekken?
- Werken we naar een toonmoment toe (voor de klas, de medeleerlingen, ouders...)?
- Is er nog een andere partner die we kunnen betrekken bij het realiseren van onze doelstellingen? Een armoedevereniging, een bibliotheek, een cultuurcentrum? Zij kunnen een extra duw in de rug geven of de lokale inbedding versterken.
- Bij welk vak, welke leerstof sluit de school graag aan?
- Wat moet / wil ik over de leerlingen weten?
- _____
- _____
- _____

The background features a dark grey upper section, a large light orange middle section, and a teal bottom section. On the left, there is a vertical orange pattern of repeating chevron shapes. A white zigzag line separates the orange and teal sections.

Succesvol adverteren op cultuurkuur.be

Je hebt een mooi aanbod voor scholen. Dat wil je via cultuurkuur.be bekend maken. Hoe doe je dat technisch? Dat lees je in deze [handleidingen op cultuurkuur.be](#). Hoe maak je het extra wervend én gemakkelijk vindbaar voor leraren? Met deze tips.

1 Denk visueel

Hoe zoek je zelf een T-shirt op een leuke kledingsite? Inderdaad, je kijkt **eerst naar de foto**. Pas als die interessant lijkt, lees je de info. De eerste keuze is dus heel visueel. Ook bij een leraar die op zoek is naar een cultuurpartner. Zorg dus voor een foto die meteen de essentie duidelijk maakt. Is hij kleurrijk, goed belicht, sfeervol en met beleving? Dan zit je goed! Heb je geen foto? Dan is een gratis stockfoto (unsplash.com, pixabay.com) beter dan geen foto.

2 Schrijf de essentie

- Hou je tekst **bondig en direct**. Lyrische omschrijvingen en visieteksten zijn hier niet op hun plaats.
- Je **eerste zinnen** zijn superbelangrijk, want alleen de eerste 100 tekens verschijnen naast de foto.
- Maak de info **gemakkelijk om te lezen**. Gebruik korte zinnen, bullets, paragrafen. Zet de kernwoorden in vet.
- Ga niet uit van 'Wat wil ik zeggen?'. Wel van **'Wat wil de leraar weten?'**
- Benadruk in je omschrijving je **verkoopargumenten**: sluit je aan bij de sleutelcompetenties? Professionaliseer je ook de leraar? Werk je op maat van de klas? Wat winnen de leerlingen hiermee?
- **Vul alle velden in**, liefst zo kwalitatief mogelijk. Anders roep je vragen op.

3 Maak werk van je titel

Die is bijna net zo belangrijk als de foto. Maak daarin meteen duidelijk wat je aanbod inhoudt. Zet zeker 1 of 2 trefwoorden in de titel en als je op een specifieke doelgroep mikt, vermeld je ook die. Blijf weg van woordgrapjes, cryptische omschrijvingen en hoofdletters.

4 Verleid Google

Heel wat leraren maken gebruik van de Google-zoekbalk op cultuurkuur.be. Let er daarom op dat je trefwoord(en) in de titel en in de eerste 3 regels van je tekst terugkomen. Werk je rond dans, beweging en choreografie? Zorg dan dat die 3 woorden erin staan.

5 Ga in op de kostprijs

Voeg de prijs of een prijsindicatie toe als dat kan. Of vermeld dat prijzen afhangen van het aantal leerlingen en de te overbruggen afstand. Leraren vinden dit erg belangrijke informatie omdat ze zo weten of hun wens haalbaar is of niet.

6 Klaar?

Laat een leraar met een fris oog naar je tekst kijken. Wat vindt die?

Het ABC van scholen

Van basiscompetentie tot Zill. Scholen hanteren een apart jargon. We helpen jou hun taal te spreken.

Basiscompetenties

Deze onderwijsdoelen vertellen wat leerlingen in het Deeltijds Kunstonderwijs (dco of de academies), de basiseducatie en het volwassenenonderwijs minimaal moeten bereiken.

Basisgeletterdheid

De eindtermen voor basisgeletterdheid zijn er voor alle eerste- en tweedejaars secundair. Het zijn minimumdoelen die elke leerling moet halen zodat ze volwaardig mee kunnen draaien in de maatschappij. Ze omvatten bijvoorbeeld het functionele gebruik van het Nederlands, mediawijsheid, financiële en wiskundige competenties. Naast deze eindtermen voor basisgeletterdheid zijn er ook nog andere eindtermen voor de eerste graad.

Eindtermen

Eindtermen zijn onderwijsdoelen. Ze vertellen wat leerlingen in het lager en secundair onderwijs moeten leren doorheen hun schoolloopbaan. Ze zijn vernieuwd en sijn stilaan de scholen binnen. Ze zijn niet langer vakgebonden, maar geordend volgens 16 sleutelcompetenties. De koepels vertalen de eindtermen naar concrete leerplannen en leggen linken naar de vakinhouden.

Koepels

De **4 grootste onderwijskoepels** zijn het VSKO (het Katholiek Onderwijs), het OVSG (Onderwijs ingericht door Steden en Gemeenten), het POV (Provinciaal Onderwijs) en het GO! (het vroegere Gemeenschapsonderwijs). Zij vertegenwoordigen schoolbesturen bij onderhandelingen met de overheid en ontwikkelen elk leerplannen.

Leerplannen

Koepels vertalen de onderwijsdoelen die de Vlaamse overheid goedkeurde, naar leerplannen. Zij leggen verbindingen tussen de onderwijsdoelen en de vakken (of leergebieden). Een [GO!-school](#) zal dus met een ander leerplan werken dan een [katholieke basisschool](#) of een [katholieke secundaire school](#), al is het op dezelfde leest geschoeid.

Ontwikkelingsdoelen

In het buitengewoon onderwijs en de onthaalklas voor anderstalige nieuwkomers (OKAN) spreekt men niet van eindtermen, maar van ontwikkelingsdoelen.

Sleutelcompetenties

De nieuwe eindtermen van de Vlaamse overheid zijn geclusterd rond 16 sleutelcompetenties. Sommige van deze sleutelcompetenties krijgen hun waarde maar in samenhang met andere onderdelen. Klik op een competentie voor meer heldere informatie.

1. [Lichamelijke en geestelijke gezondheid](#)
2. [Nederlands](#)
3. [Andere talen](#)
4. [Digitale competenties en mediawijsheid](#)
5. [Sociaal-relatieve competenties](#)
6. [Wiskunde – natuurwetenschappen – technologie – STEM](#)
7. [Burgerschap](#)
8. [Historisch bewustzijn](#)
9. [Ruimtelijk bewustzijn](#)
10. [Duurzaamheid](#)
11. [Financieel-economische competenties](#)
12. [Juridische competenties](#)
13. [Leercompetenties](#)
14. [Zelfbewustzijn, zelfexpressie en zelfsturing](#)
15. [Ondernemingszin](#)
16. [Cultureel bewustzijn en culturele expressie](#)

ZILL

Zin in Leren! Zin in Leven!, of kortweg [ZILL](#) is het leerplanconcept voor het katholiek basisonderwijs. Alle katholieke scholen werken ermee sinds 1 september 2020. Ze spreken niet over sleutelcompetenties maar over 'ontwikkelvelden'. 6 daarvan zijn cultuurgebonden.

Zo kiezen scholen een cultuurpartner

Welke factoren spelen voor scholen mee bij de keuze van een cultuurpartner? In welke periode van het jaar laat je een leraar bijvoorbeeld best met rust? En met welke thema's kan je hen paaien?

Korte workshop of langer traject?

Scholen hebben vaak zin in een langer traject, maar botsen op de organisatie ervan. Kortere workshops zijn voor hen gemakkelijker in te plannen, soms in een projectdag of -week. Ook in die **korte prikkels** kunnen er creatieve dingen naar boven komen.

Als cultuurorganisatie kan je er ook voor kiezen om alleen langlopende trajecten aan te bieden van bijvoorbeeld minimum 10 lesuren. Als je dan jaarlijks terugkeert naar een school help je **hen lijnen uit te zetten over de jaren heen**. Projecten stapelen is meestal geen goed idee. Dat kan een leraar niet bolwerken. Probeer eerder de doelstellingen van al die initiatieven in 2 op elkaar inspelende projecten te gieten.

Bij een langlopend traject werkt het prettig om **elke week 2 uur in de klas te komen**. Kan je 2 keer per week contact hebben, dan vermijd je de aarzeling bij (vooral oudere) leerlingen voor ze zich weer volop durven smijten.

Oktober of april?

Welke timing een school ziet zitten, hangt af van de leeftijd van de leerlingen en de richting die ze volgen. Examenperiodes zijn in het secundair uiteraard te mijden. **Vooraf het eerste en tweede trimester blijken gegeerd**, al kan je in september vaak nog niks opstarten. Het derde trimester is dan weer erg versnipperd. Dan kan je in scholen alleen iets laten zien, zonder echt met de leerlingen aan de slag te gaan. Voor projecten met **het eerste en tweede leerjaar is dat derde trimester dan weer wel goed**. Die leerlingen zijn dan 10 procent ouder dan in het begin van het schooljaar. Dat scheelt.

Klassiek of gedurfd?

Naar beide is vraag. Het buitengewoon onderwijs durft nadrukkelijker te experimenteren. Als cultuureducator kan je ook zelf een thema vastleggen en de school vrij laten om het te interpreteren. Zowel naar inhoud als naar kunstvorm. Je kan eveneens met een concreter voorstel op hen afstappen.

De kostprijs?

Langdurige, grootse projecten hebben een kostprijs. Net als korte workshops voor de hele school tijdens een projectdag. Help scholen met de aanvraag van subsidies, zoek mee naar financiering, want het is **het grootste struikelblok**. Wees ook zo snel mogelijk, zo duidelijk mogelijk over het prijskaartje. Als het kan, al vanaf dat je je aanbod bekend maakt.

Onbekend of bemind?

Heb je al eens met een school samengewerkt? En liep dat vlot? Dan is de kans groot dat ze weer met jouw organisatie in zee gaan. Ze zijn immers geneigd om in de *ratrace* naar iemand bekend te grijpen. Bijkomend voordeel daarvan is dat het hele voortraject, de intake, sneller gaat omdat jullie elkaar al goed kennen.

Een breder perspectief: cultuur in alle vakken

In de lessen muzische vorming, plastische en muzikale opvoeding liggen kunst en cultuur voor het grijpen. Toch kan je cultuureducatie ook integreren in pakweg wiskunde, mechanica of biologie. Gerhard Jäger van [ART BASICS for CHILDREN](#) uit Brussel geeft ideeën en suggesties.

Hoe zou je kunst en cultuur in het onderwijs geïntegreerd willen zien?

Plastische en muzikale opvoeding zijn nodig om bepaalde technische vaardigheden te leren. Hoe werk je bijvoorbeeld met klei? Maar je moet ook creatief leren zijn om de brug naar de toekomst te kunnen maken. En creatief zijn gaat verder dan alleen maar kunst en cultuur. Ook een bakker wil het beste brood maken en moet daarvoor inventief uit de hoek komen.

Hoe pak je dat in het ABC-huis aan?

We nemen kinderen en jongeren een dag mee op ontdekking door onze studio's en thema's. We selecteren voor elk thema kwalitatief materiaal. Dat kan alle kanten opgaan: van beeld, dans, muziek tot antropologie, natuurwetenschappen en mechanica. De wereld van de kunsten is de rode draad, maar de verbanden met andere domeinen tonen kinderen hoe alles samenhangt en op elkaar inspeelt.

“We geven leerlingen echte vrijheid, wat betekent dat je als leraar of gids het risico neemt om niet te weten waar je eindigt”

In die voorbereide leeromgeving gaan groepjes van zes leerlingen onder leiding van een gids op ontdekking. De gids stuurt het groepje op een gepassioneerde, persoonlijke manier aan. We werken dus niet met voorbereide leerinhouden en bijpassende handleidingen. We geven leerlingen echte vrijheid, wat betekent dat je als leraar of gids het risico neemt om niet te weten waar je eindigt. Er bestaat immers niet één manier die voor elk kind werkt. Daarom voorzien we verschillende insteken. Door de gelaagdheid in al dat kwalitatieve materiaal en de verschillende invalshoeken komen verschillende vakken aan bod. We proppen leerlingen dus niet vol met allerlei informatie over een onderwerp.

Bots je dan niet op leraren voor wie dat erg ver gaat of die dat nooit geleerd hebben?

Vaak is de bestaande aanpak te veel gericht op kennis doorgeven en te weinig op de leefwereld en de ervaringen van de leerlingen. Dan haken kinderen af. Zelfs als we een te downloaden lespakket zouden samenstellen, dan is dat voor de leraar die dat uitvoert met zijn klas van 25 leerlingen iets helemaal anders dan voor onze gids en zijn groepje van 6. De structuren, de organisatie van het onderwijs moeten anders. Anders raken we niet aan de wortel van het probleem.

“Wil je echt cultuur in alle vakken brengen, dan moet je een derde van het leerplan schrappen”

Dan is er wel meer nodig dan enkele pilootprojecten.

Inderdaad. Het vraagt diepgaande, drastische veranderingen en bijgevolg financiële en politieke keuzes. Zo moeten we lucht krijgen in een te overladen curriculum. Wil je echt cultuur in alle vakken brengen, dan zou je een derde van het leerplan moeten schrappen. Bestaande leraren moeten bijgeschoold worden, lerarenopleidingen zullen toekomstige leraren moeten leren hoe ze kunst en cultuur ook in aardrijkskunde en wiskunde binnenbrengen, hoe ze cross-over kunnen werken met kunstenaars, hoe ze ideeën naar hun hand zetten. Een landschapsschilderij kan je echt in alle vakken integreren. Probeer maar! Maar leraren beginnen er niet aan omdat ze het ook niet in de lerarenopleiding zien. De mentaliteit is spijtig genoeg nog te vaak: we hebben een projectweek gedaan en kunnen het nu afvinken.

COLOFON

VERANTWOORDELIJKE UITGEVER

Luc Delrue
Departement Cultuur, Jeugd en Media
Arenbergstraat 9, 1000 Brussel
cultuureducatie@vlaanderen.be

met medewerking van [publiq](#) en [CANON Cultuurcel](#) en met dank aan de scholen en cultuurorganisaties die hebben bijgedragen aan dit project, in het bijzonder [Artforum](#), [De Veerman](#), [MUS-E](#) en [Art Basics for Children](#)

REDACTIE

Veerle Vanbuel

COVERBEELD

Departement CJM

WETTELIJK DEPOTNUMMER

D/2020/3241/235

GRAFISCHE VORMGEVING

Wilderzicht

© 2020 Departement Cultuur, Jeugd en Media

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, door middel van druk, fotokopieën, geautomatiseerde gegevensbestanden of op welke andere wijze ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Departement Cultuur, Jeugd en Media
Arenbergstraat 9
1000 Brussel
vlaanderen.be/cjm